

Cursus crisis voor breed publiek

Auteur: Coen Teulings e.a.

Titel: Europa in crisis. Het Centraal Planbureau over schulden en de toekomst van de eurozone

Uitgeverij: Balans

ISBN: 978 94 600 3407 7, 238 blz., € 18,95.

Europa in crisis is geen boek dat lang houdbaar is. Deze week publiceerde Coen Teulings, directeur van het Centraal Planbureau (CPB), samen met vier medewerkers het boek over de Europese schulden crisis.

Net als *De grote recessie* dat het CPB twee jaar geleden uitbracht, is dit boek gericht op een breder publiek dan voor het CPB gebruikelijk is. „Twee jaar geleden dachten wij dat een crisis met een dergelijke impact een hoogst uitzonderlijke gebeurtenis zou zijn”, zei Teuling bij de presentatie. „Maar de Europese schulden crisis is een uitzonderlijke gebeurtenis die deze publicatie rechtvaardigt”.

In het boek worden de belangrijkste kwesties die met de Europese schulden crisis samenhangen op een rij gezet. Aan de orde komen onder meer de ontstaansgeschiedenis van de Economische en Monetaire Unie (EMU), de voor- en nadelen van de euro, de oorzaken van het falen van de EMU, de rol van de

financiële sector en de rol van Duitsland in het debat. De analyse is scherp, de taal is helder, de presentatie is toegankelijk.

Het planbureau analyseert dat de huidige crisis evengoed een bankencrisis is als een crisis van de schulden van een aantal eurolanden (Griekenland, Ierland, Portugal, Spanje en Italië). Die schulden zijn ontstaan doordat de rente in die landen – als gevolg van de invoering van de euro – heel laag was. In 1995 betaalde Griekenland op de kapitaalmarkt bijvoorbeeld nog 10,4 procent meer dan Duitsland, in 2005 was dat verschil gezakt naar 0,2 procent.

De lage rente – dus goedkoop krediet – maakte het voor politici en private partijen verleidelijk om geld te lenen. Wat niet in eigen land geproduceerd kon worden, moest worden ingevoerd. De tekorten op de handelsbalans liepen in de periode 2000-2007 fors op (zie grafiek).

De goedkope kredieten zijn, met uitzondering van Portugal, niet gebruikt om meer te consumeren. Vooral vastgoed bleek een favoriete bestemming. De extra investeringen leidden niet tot extra maatschappelijk rendement.

Het boek beschrijft de verworping van de Europese Centrale

Bank (ECB) tot crisismanager van Europa. De afgelopen twee jaar heeft de ECB tegen wil en dank bevoegdheden naar zich toe getrokken die volgens de heersende doctrines bij democratische organen horen te liggen.

De schulden crisis maakt volgens het CPB duidelijk dat de instituties van de EMU in hun huidige vorm niet werken. Wat een aantal economen, onder wie de Amerikaan Barry Eichengreen, al direct na de ondertekening van het Verdrag van Maastricht (1991) vreesde, blijkt bewaarheid. Een muntunie vereist meer overdracht van bevoegdheden van lidstaten naar het federaal niveau dan in het verdrag was voorzien. Daarin gaan de CPB'ers veel verder dan het kabinet.

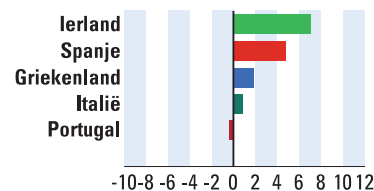
Het boek is realistisch. Zo zijn de financiële consequenties van de herinvoering van de gulden niet uit te rekenen. Vorige week besloot de PVV juist om een onderzoek te laten doen naar de herinvoering van de gulden.

Inmiddels is bekend dat het Britse onderzoeksbureau Lombard Street Research het onderzoek gaat uitvoeren. Het lijkt verstandig om de contra-expertise te laten uitvoeren door het CPB.

CEES BANNING

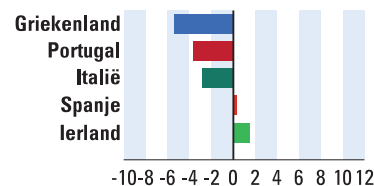
De lage rente leidt tot meer bestedingen...

Toe- of afname in investeringen (in %) * **

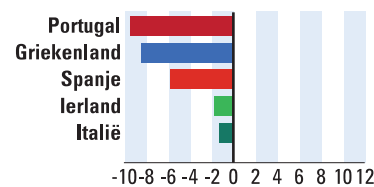
...maar ook tot grotere overheidstekorten...

Overheidsaldotekort of -overschot (% van bbp) *

...en tekorten op de betalingsbalans

Tekort of overschot van lopende rekening (% van bbp) *

*gemiddelde over periode 2000-2007
**vergeleken met periode 1992-1999